

KULÖGKÖZÖSSÉGI	
VISSZAMINŐSÍTÉS	
Dátum:.....	Állás:.....
Megjegyzés:.....	

Kedves Moldt Elvtárs!

Kedves Elvtársak!

Mindenekelőtt szeretném köszönetünket kifejezni kedves vendég-látóinknak találkozóink jó előkészítéseért és azokért a kiváló körülményekért, amelyeket tanácskozásunkhoz biztosítottak.

Nagy fontosságot tulajdonítunk a Varsói Szerződés tagállamai közötti rendszeres eszmecserének, beleértve a regionális kérdésekről folytatott megbeszéléseket is. Igen értékesek számunkra azok a tapasztalatok, amelyeket már edig ezen a tanácskozáson hallottunk, és nagy érdeklődéssel várjuk a további hozzászólásokat.

Az elmúlt másfél év során igyekeztünk a varsói konzultációkon elhangzott javaslatokat átültetni a gyakorlatba. Tájékoztatottuk az északi országokban működő külképviseleteinket és utasítottuk őket, hogy a baráti országok nagykövetségeivel szorosabban működjenek együtt. Fokozott figyelmet szenteltünk kapcsolataink alakulására az északi országokkal a kétoldalu együttműködés terén, ugyszintén az ENSZ-ben és szakosított szerveiben.

Már varsói konzultációnk során is megállapítottuk, hogy az északi országok - sajátos politikai és gazdasági helyzetük révén - egyre fontosabb partnereink lehetnek az európai biztonság és együttműködés elmélyítéséért folytatott küzdelmünkben. Egyetértettünk, hogy a kétoldalu kapcsolatok fejlesztése az északi országokkal fontos, és sokrétű tevékenységet igényel politikai, gazdasági és kulturális téren egyaránt. A helsinki záróokmányban foglaltak konkrét tartalmat adtak a kétoldalu kapcsolatok fejlesztésére irányuló erőfeszítéseinknek, s ugyanakkor fontos mércéjévé váltak a fejlett tőkés országokkal - köztük a skandináv államokkal - a kölcsönös előnyök alapján való együttműködésnek.

Az északi országokban - mint a fejlett tőkés országokban általában - az elmúlt években felgyorsult a gazdasági és politikai változások folyamata. Az északi országokban - a nemzetközi piacoktól való nagymérvű függőségük miatt - a gazdasági

Magyar Országos
Levélár

VI-31-VI-1-VSZ-001392-1977 (156 d)

recesszió csak lassan ment át stagnálásba, és csak 1976. II. félévétől figyelhető meg a konjunkturális helyzet némi javulása. Az u. n. olajválságot követő tőkés gazdasági és pénzügyi robbanás Izland, Dánia és Finnország már addig is meglehetősen labilis gazdaságát sújtotta a legjobban. Ezekben az országokban a gazdasági helyzetet 1976-ban alapvetően három probléma befolyásolta: a fizetési mérleg növekvő deficitje, a magas infláció és a munkanélküliség fokozódása. Egyedül Svédországban maradt a munkanélküliség szintje a nyugat-európai átlag alatt, de ott is folytatódott a politikai erők átcsoportosulása, a belső feszültség növekedése, az osztályharc kiéleződése. A svéd polgári pártokból alakult kormány gondjai növekszenek, részben a belső gazdasági és társadalmi feszültségek, részben pedig amiatt, hogy a nagyhangú választási ígéreték jórészt természetesen nem tudja valóra váltani. Svédországban az elkövetkezendő években várhatóan tovább fog éleződni a munkásosztály és a tőke közötti ellentét. A burzsoá pártok győzelme és kormányalakítása ugyanakkor nehezíti a Baloldali Párt-Kommunisták amugy is bonyolult helyzetét. Az új svéd kormány főbb vonalaiban a korábbi külpolitikai irányvonal folytatására törekszik, bár bizonyos mértékig /pl. a felszabadítási mozgalmak aktív támogatása kérdésében/ tartózkodóbbá vált és erősödött törekvése az USA-val való együttműködés fejlesztésére. Norvégiában ez évben kerül sor parlamenti választásokra. A norvég polgári pártok között folyó tárgyalások menetét jelentős mértékben megzavarta a svédországi burzsoá koalíciós kormány együttműködési nehézségeinek híre. A Centrumpart és a Keresztény Néppárt elnöke visszavonult az aktív külpolitikai tevékenységtől, így a Munkáspárt pozíciója a teljes foglalkoztatottság jelszavának állandó hangoztatása és néhány részeredmény révén megerősödött a Nordli kormány egy esztendő alatt. A baloldali erők helyzete Norvégiában bonyolultabbá vált az 1973-as parlamenti választások előtti helyzethez viszonyítva. A Szocialista Baloldali Párt befolyása csökkent. A Norvég Kommunista Párt nehéz körülmények között következetesen képviseli a marxizmus-leninizmus és a proletár internacionalizmus eszméit. A legutóbbi községtanácsi választások eredményei jelzik,

hogy a norvég baloldali esetleg csak szerényebb eredményekre számíthat az őszi választásokon.

A dán gazdaság súlyos nehézségei a szociáldemokrata kisebbségi kormányt az elmúlt két évben manőverezésre kényszerítették. A Jørgensen kormány főleg a polgári pártoknak tett engedelmények révén próbált urrá lenni a nehézségeken. *A jelenlegi helyzetben megfigyelhető jelei vannak a dániai baloldali erősödésének.* A Szociáldemokrata Párton belüli baloldali csoportosulás és a szakszervezet nyomására kényszerült a kormány február 15-re új választások kiírására. *Utaz az új*

A jelenlegi finn kisebbségi kormány bel- és gazdaságpolitikájában egyaránt jobboldalibbnak látszik a korábbi kormányhoz képest. Megállapítható, hogy a polgári pártok az elmúlt négy évben folyamatosan aktivizálódtak. 10 év alatt a jobboldali tevékenységéről jól ismert Koalíciós Párt 7 %-kal növelte támogatóinak számát. Ugyanakkor - a szociáldemokraták jelentős visszaesése miatt - a munkáspártok vesztek szavazataikból. Ez a tendencia kedvezőtlen a haladó erők számára. Nem kizárt, hogy a kis jobboldali pártok megszűntetésével tovább fog erősödni a Koalíciós Párt. Nyugtalanítóak azok a hírek, melyek szerint a centrum pártok a Koalíciós Párt kormányba való bevonását tervezik.

Kedves Elvtársak!

Megítélésünk szerint az északi államokban és azok politikájában egy sor olyan tényező van, amely kedvezően hat az európai biztonság és együttműködés kérdéseiről folytatott dialógus kibővítésére, az enyhülési folyamat elmélyítésére.

Az észak-európai államok - számos okból kifolyólag és különböző mértékben - érdekeltek az európai biztonság és együttműködés megerősítésében. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy az utóbbi időben egyre több szó esik egy, az északi országok közötti két- és többoldalu dialógusban korábban tabunak számító kérdésről, az északi országoknak az északi térséggel kapcsolatos egyeztetett biztonságpolitikája kiépítésének állítólagos fontosságáról.

A skandináv államok általánosságban pozitív megnyilatkozásokat tesznek és hangoztatják az enyhülési politika folytatásának, a helsinki záróokmány maradéktalan és egységes egészként történő végrehajtásának szükségességét. Belgrád vonatkozásában hangsúlyozzák, hogy a fő cél Helsinki megőrzése és megerősítése. Ugyanakkor azonban olyan vonások is erősödnek az északi országok álláspontjában, amelyekkel vitatkoznunk kell. Hivatalosan hangsúlyozzák a helsinki záróokmány maradéktalan végrehajtásának, az enyhülési politika folytatásának jelentőségét, a gyakorlatban azonban ezzel ellentétes, a NATO vonalához igazodó lépéseket is tesznek. Svédország, Dánia és Norvégia megpróbálja a szocialista országok ellen fordítani a katonai jellegű, ún. bizalom erősítő kérdéseket és a humanitárius együttműködés témakörét. Ez utóbbi kérdésben a svédek a legtürelmetlenebbek. Ezen nézetüket államközi szinten, hivatalos megnyilatkozásokban és a sajtóorgánumon keresztül egyaránt kifejezésre juttatják. Dánia az ideológiai harc objektív törvényszerűségéről vallott nézetünket próbálja úgy elferdíteni, hogy az - ugymond - nem egyeztethető össze az enyhüléssel. Dán részről nem egyszer éles kirohanás is tapasztalható a szocialista országok ellen a határok sérthetetlenségének, az emberi jogok tiszteletbentartásának és a népek önrendelkezési jogának elvei kapcsán.

A NATO-körök bátorítását, támogatását bírják azok az erőfeszítések, amelyeket Norvégia a Spitzbergák státuszát szabályzó, 1920-ban kötött nemzetközi szerződés revidálására tesz. A norvég sajtó ismételten és intenzíven foglalkozik a kérdéssel. E témára varsói konzultációnk során hívták fel a szovjet elvtársak a figyelmünket, s azóta számos jelét tapasztaltuk e jelenségeknek. A kérdést napirenden tartjuk és vizsgáljuk, hogy - mint az 1920. évi

szerződés egyik aláírója - hogyan tudnánk legalább szerény mértékben kihasználni a szerződés adta lehetőségeket az érdekeinket sértő próbálkozások visszاسzorítására. Hálásak vagyunk a szovjet elvtársak ezzel kapcsolatos tanácsaiért és segítségéért.

A szovjet és a német elvtársak hívták fel varsói tanácskozásunk során a figyelmet a skandináv országoknak, s különösen Svédországnak a Balti-tengerrel kapcsolatos kérdésekben kiépitett negatív törekvéseire. Ez közvetve Magyarországot is érinti, nagy figyelemmel kísérik az ilyen zavaró tényezőket és a konzultációink során szövé tesszük ezzel kapcsolatos aggályainkat.

Finnország az európai biztonsági és együttműködési értekezlet előkészítésében és lebonyolításában aktív, pozitív szerepet játszott. Feltehetően a jövőben is kész lesz hozzájárulni az európai biztonság és együttműködés, a békés egymás mellett élés ügyéhez. Megítélésünk szerint célszerű fokozottan törekedni Finnországnak érdekeinket szolgáló aktivizálására. Ez különösen aktuális lehet most, amikor az európai semleges és el nem kötelezett országok sorozatos tanácskozást tartanak a belgrádi találkozóóról, s ezeken a tanácskozásokon a mi közös álláspontunkkal ellentétes törekvések is megfigyelhetők.

A skandináv országok hangsúlyozzák, hogy Belgrádban el kell kerülni a konfrontációt és mindenek előtt a helsinki óta szerzett pozitív tapasztalatokat kell feltárni, de ezzel együtt - arra hivatkozva, hogy a negatív tapasztalatokról is eszmecserét kell folytatni, s ennek kapcsán a szocialista országok belügyeibe tartozó kérdések is napirendre kerülhetnek - a reakciós nyugati körök véleményét visszhangozzák. A legnagyobb aktivitást Belgrádban különösen Svédország és a többi semleges ország, de általában valamennyi északi ország a bizalomerosító intézkedések címszó alatt akarja kifejteni. Svédország még egy olyan gondolatot is erőltet, hogy e kérdések /beleértve a bécsi tárgyalásokat/ folyamatos szemmel tartására Belgrádban valamiféle állandó bizottságot hozzanak létre.

Célszerűnek látjuk fokozni az eszmecserét az északi országokkal leszerelési kérdésekben. Még Norvégia, Dánia és Izland magatartásában is - bár a fő kérdésekben természetesen a NATO vonalát követik - vannak számunkra kihasználható vonások. Svédország magatartásában az őszinte törekvések irreális, zavaró momentumokkal keverednek. A svédok "türelmetlenségüket" hangsúlyozzák arra hivatkozva, hogy Helsink óta a katonai enyhülés terén gyakorlatilag semmi sem történt: nem irták alá a SALT II megállapodást, a bécsi haderőcsökkentési tárgyalások egy helyben toporognak, stb, így Svédország, ha addig nem történik előrelépés a leszerelés terén, Belgrádban szélesebb körű és részletesebb javaslatokat tesz majd az un. bizalomerosztó intézkedések tárgyában.

A VSZ. PTT. bukaresti ülésén a helsinki záróokmány 35 aláírójához intézett, az atomfegyverek elsőkénti alkalmazásáról való lemondásra irányuló javaslatot - a többi NATO-országgal együtt - Norvégia, Dánia és Izland is hivatalosan elutasította. Svédország udvarias, de lényegében szintén elutasító véleményt hangoztat. Mégis hiba lenne nem látni, hogy ennek a javaslatnak a fogadtatása és visszhangja az északi országokban nem pontosan ugyanaz volt, mint a NATO vezető tagállamaiban. Ki kell használnunk ezt a különbséget és az északi országokkal való érintkezéseink során erőteljesen napirenden kell tartani a témát.

Kedves Elvtársak!

A Magyar Népköztársaság nemzetközi tevékenységében fontos szerepet töltenek be a skandináv államok. A kapcsolatok volumene viszonylag szerény, de a legtöbb területen fokozatosan nő.

Politikai kapcsolataink az elmúlt két évben szélesedtek. A varsói konzultáció óta valamennyi északi országgal külügyminiszteri szintű eszmecserét folytattunk. Első alkalommal került sor tárgyalásra az Izlandi Köztársaság külügyminiszterével. Lázár György elvtárs, a Minisztertanács elnöke, ebben az évben valószínűleg ellátogat Finnországba és esetleg Norvégiába is.

**Magyar Országos
Levéltár**

Az elmúlt évben szélesedtek kapcsolataink egyezményes keretei is. Fontossági sorrendben: Dániával hosszulejáratu gazdasági, ipari és műszaki-tudományos együttműködési megállapodást, Norvégiával kulturális, közuti fuvarozási és kamarai együttműködési megállapodást irtunk alá, Izlanddal pedig barterszerződést kötöttünk. Valamennyi skandináv relációban további egyezmények vannak előkészítés alatt, amelyek révén tovább kívánjuk szélesíteni kapcsolatainkat a helsinki záróokmány szellemében.

A szocialista országokkal - s így a hazánkkal - folytatott kereskedelemre negatívan hatnak az északi országok és a Közös Piac között megkötött szabadkereskedelmi szerződések. Számunkra relatív vámhátrányt, kedvezőtlenebb versenyfeltételeket és pótlólagos hátrányokat is okoz ez. Az akadályok ellenére viszonylag jól alakul az ipari - termelési kooperáció Magyarország és az északi országok között. Finnországgal mintegy 40, Svédországgal 34, Dániával 20 és Norvégiával egy működő kooperációs megállapodásunk van. Jelenleg azonban változatlanul csak Svédország és Dánia esetében mondható el, hogy a kooperációs megállapodásokból származó szállítások áruforgalmunkban számottevő részt képeznek. A jövőben valamennyi relációban szorgalmazni fogjuk újabb együttműködési megállapodások létrehozását.

A skandináv országok részesedése a magyar külkereskedelmi forgalomból szerény, 1 % alatt van, s a skandináv országok külkereskedelmi forgalmából való magyar részesedés is valamennyi relációban 0,5 % körül mozog. Értékben 1975-76-ban az északi országokba irányuló magyar kivitel kis mértékben növekedett; 1975-ben 115 millió US \$-t, 1976-ban 118 millió US \$-t tett ki /ennek mintegy 47 %-át képezik a Svédországba irányuló szállítások/, gyakorlatilag azonban - az infláció ütemét figyelembe véve - a kereskedelmi forgalom volumene 1975-76-ban majdnem azonos szinten mozgott. Árucserforgalmunk export-íport megoszlását figyelembe véve megállapítható, hogy az elmúlt 2 évben az észak-európai országok többségével hazánk kereskedelmi mérlege jelentősen javult. Dániával és Norvégiával 1976 végén az egyenleg pozitív volt, míg különösen Finnországgal és Svédországgal a korábbi évekre jellemző negatívum jelentősen csökkent.

Arra törekszünk, hogy kiegyensúlyozott és az eddiginél dinamikusabban fejlődő kereskedelmi kapcsolatokat építsünk ki ezekkel az országokkal. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy a skandináv országok a záróokmányban foglaltaknak megfelelően a meglévő diszkriminatív jellegű mennyiségi korlátozásokat felszámolják. Dán relációban a liberalizációs folyamat jelenlegi gyakorlata számunkra kedvezőtlen, mivel a kontingens emelésének mértéke az elmúlt években még az infláció ütemét sem érte el, s így a korlátozás alá eső árucikkekben tulajdonképpen évről-évre csökken a magyar kivitel. Svéd relációban is azt tapasztaljuk, hogy az utóbbi években a liberalizációs folyamat lassabban fejlődik. Norvégia, sajnos, még ma is a magyar külkereskedelem egyik fehér foltja Nyugat-Európában, a kereskedelmi forgalom volumene jelentéktelen.

Kedves Elvtársak!

Véleményünk szerint az északi semleges és NATO-tagországokkal való kétoldalu kapcsolatok fejlesztésére adottak a lehetőségek. Ha élünk ezekkel, akkor a helsinki záróokmány vonatkozó ajánlásait is alátámaszthatjuk. Ebből a megfontolásból kiindulva adtuk át az elmúlt évben az északi országoknak is írásban javaslatunkat a záróokmány megvalósítására kétoldalu kapcsolatainkban

Megítélésünk szerint ezek a javaslatok lehetőséget adnak számunkra ahhoz, hogy a közelgő belgrádi találkozó előtt megismerjük az északi országok véleményét, álláspontját, s a javaslatokról folytatott eszmecserék révén fenntartsuk a kontaktust, a dialógust általában az európai biztonság és együttműködés kérdéseiről. Javaslatunkban nagy súlyt helyeztünk az együttműködés politikai vonatkozásaira. Mindegyik országnak javasoltuk pl., hogy törekedjünk arra, hogy az országaink között létrejövő egyezmények, s a magasszintű találkozókhoz kapcsolódó dokumentumok minél teljesebben foglalják magukba a záróokmány rendelkezéseit annak érdekében, hogy ezek a rendelkezések a kétoldalu kapcsolatok szerves részévé váljanak. Szóvá tettük a gazdasági-kereskedelmi téren meglévő diszkriminatív mennyiségi korlátozásokat, és követeltük azok megszüntetését. Emellett több, az egyes relációkat konkrétan

érintő javaslatot tettünk gazdasági és kereskedelmi együttműködésünk, kulturális, tudományos és sajtókapcsolataink kiszélesítése érdekében.

A skandináv országok általában és elvben pozitívan fogadták javaslatainkat, a konkrét reagálások azonban eltérőek. A finn reakció volt a legpozitívabb, velük jutottunk a legmesszebbre, a két külügyminiszter levélváltásban rögzítette azokat a pontokat, amelyekben egyetértésre jutottunk. Svédország elzárkózik az elől, hogy a záróokmány végrehajtásáról külön kétoldalu dokumentumot kössön, de kész volt részletes eszmecsere folytatni a magyar javaslatokról. Norvégiával, Dániával és Izlanddal még nem folytattunk ilyen eszmecsere.

A Finnországgal való kapcsolatok fejlesztésének változatlanul kiemelt jelentőséget tulajdonítunk. Politikai kapcsolataink rendezettek, az enyhülés és a békés egymás mellett élés legtöbb kérdésében nézeteink azonosak vagy közel állnak egymáshoz. Ezt erősítette meg Kekkonen elnök múlt évi magyarországi látogatása.

Finnországgal gazdasági és kereskedelmi kapcsolataink szerződésileg rendezettek. Az 1975. január 1-től érvényes szabadkereskedelmi megállapodás végrehajtásának tapasztalatai ugyan jók, de - az eddig elért előrehaladás ellenére - még mindig sok kiaknázatlan lehetőség van mind az áruforgalom, mind pedig az ipari együttműködés terén.

A kulturális kapcsolatok a magyar- finn kapcsolatok leghagyományosabb részét képezik. Fenntartva a jelentős helyet elfoglaló humán tudományos kapcsolatainkat, a jövőben még nagyobb hangsúlyt helyezünk kapcsolataink fejlesztésére a természettudományok terén.

Kedves Elvtársak!

A Magyar Népköztársaság eredményei és lehetőségei a skandináv országokkal való kapcsolatok fejlesztésében messze elmaradnak a többi testvéri ország, mindenekelőtt a Szovjetunió, a Lengyel Népköztársaság és az NDK eredményeitől és lehetőségeitől. Fontos számunkra az Önök tanácsa és véleménye, hogy hol tehetnénk többet, milyen további egyeztetett akcióink lehetnének, milyen területeken indokolt fokozni aktivitásunkat.

Mi az elkövetkezendő időszak legfontosabb feladatait az alábbiakban látjuk:

- Megítélésünk szerint bőven vannak még kihasználatlan lehetőségeink ebben a régióban az enyhülés elmélyítése érdekében. Tovább kell és lehet aktivizálni külpolitikánkat az északi országok irányában, segíteni kell a rájuk nehezedő NATO-nyomás visszaszorítását.

- A magunk részéről fontosnak itéljük a magasszintű látogatások és a külügyminisztériumok közötti konzultációk fokozását a belgrádi találkozót megelőzően is. E találkozót kívánjuk felhasználni arra, hogy az északi országok a mienkhez közel álló álláspontra helyezkedjenek a nemzetközi helyzet fő kérdéseivel, az enyhüléssel, a záróokmány végrehajtásával és a belgrádi találkozóval kapcsolatban.

- Minden csatornát felhasználunk arra, hogy az északi országokkal az ENSZ-ben és szakosított szerveiben folytatott együttműködésünknek konkrétabb tartalmat adjunk.

- Varsói tanácskozásunk óta örövendetesen javult a szocialista országok északi nagykövetségei közötti együttműködés. Azon vagyunk, hogy ez tovább erősödjék. Pozitív példaként szeretném itt megemlíteni sajtó és kulturális attaséink fokozott együttműködését. Politikai szempontból fontos lenne, ha egy-egy északi országban rendezett jelentős politikai vagy kulturális akcióink időben nem esnének közel egymáshoz, s ezáltal nőne a közvélemény befolyásolásának lehetősége.

Magyar Országos
Levélár

Kedves Elvtársak!

Összefoglalásul azt mondhatom, hogy nagy figyelemmel kísérjük Európa e fontos régiójában a belső helyzet alakulását, a munka és a tőke közötti harcot, ezen országok kormányainak nemzetközi tevékenységét. Nem közömbös számunkra, hogy az északi országok hogyan foglalnak állást az európai biztonság és együttműködés, a békés egymás mellett élés és a leszerelés kérdéseiben, magatartásuk bennünket segít-e, vagy ellenségeinket.

Ugy látjuk, van lehetőség arra, hogy pozitív irányban befolyásoljuk e nagy fontosságú kérdésekben az északi országok álláspontját, tevékenységét. Különösen Finnország és Svédország, de bizonyos kérdésekben Izland, Dánia és Norvégia is fontos partnere lehet a szocialista országoknak a nemzetközi helyzet pozitív tendenciái elmélyítéséért folytatott küzdelemben. Azon munkálkodunk, hogy ezt a lehetőséget minél jobban kihasználjuk.

Közös erőfeszítéseink, egyeztetett politikánk a biztosíték arra, hogy egyre eredményesebb tevékenységet fejtsünk ki e régióban.

Teljes mértékben támogatjuk, hogy a jövőben is kerüljön sor a mostanihoz hasonló eszmecserére a szocialista országok között. Meggyőződésünk, és a tapasztalatok fényesen bizonyítják, hogy közös dolgaink megbeszélése mindig erősít bennünket, hatékonyabban teszi munkánkat, előbbre viszi közös ügyünket.

Köszönöm figyelmüket.